

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 3 lipca 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Eugeniusz Wildowicz (przewodniczący)

SSN Kazimierz Klugiewicz (sprawozdawca)

SSN Andrzej Tomczyk

Protokolant Katarzyna Wępa

w sprawie **C. K.**,
oskarżonego z art. 218 § 1a i 3 k.k.,
po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu
w dniu 3 lipca 2024 r.,
skargi prokuratora
na wyrok Sądu Okręgowego w Łodzi
z dnia 17 stycznia 2024 r., sygn. akt V Ka 1794/22,
uchylający wyrok Sądu Rejonowego w Zgierzu
z dnia 29 września 2022 r., sygn. akt II K 521/21,
i przekazujący sprawę temu Sądowi do ponownego rozpoznania,

**uchyla zaskarżony wyrok i sprawę przekazuje Sądowi
Okręgowemu w Łodzi do ponownego rozpoznania w
postępowaniu odwoławczym.**

Kazimierz Klugiewicz Eugeniusz Wildowicz Andrzej Tomczyk

UZASADNIENIE

C. K. został oskarżony o to, że w okresie od 23 września 2019 roku do 26 maja 2020 roku w miejscowości O., pow. [...], woj. [...] wykonując czynności w sprawach z zakresu prawa pracy i ubezpieczeń społecznych jako prezes zarządu spółki M. Sp. z o.o. z siedzibą w O. uporczywie naruszał prawa pracownika, będąc zobowiązanym wyrokiem zaocznym Sądu Rejonowego dla Łodzi-Śródmieścia w Łodzi, X Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych sygn. akt X P 117/19 z dn. 09.05.2019 r. do wypłaty A. G. tytułem wynagrodzenia za pracę oraz tytułem wynagrodzenia za czas choroby wraz z ustawowymi odsetkami w kwocie łącznej 27961,20 złotych, obowiązku tego nie wykonał, to jest o przestępstwo z art. 218 § 1a i 3 k.k.

Wyrokiem Sądu Rejonowego w Zgierzu z dnia 29 września 2022 r., sygn. akt II K 521/21, oskarżony C. K. w miejsce zarzucanego czynu został uznany za winnego tego, że w okresie od dnia 23 września 2019 r. do dnia 26 maja 2020 r. w O., pow. [...], woj. [...], wykonując czynności w sprawach z zakresu prawa pracy i ubezpieczeń społecznych jako prezes zarządu M. Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w O., będąc zobowiązanym wyrokiem zaocznym Sądu Rejonowego dla Łodzi-Śródmieścia w Łodzi X Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 9 maja 2019 r. sygn. akt X P 117/19 do wypłaty A. G. kwoty łącznej 27 961,20 złotych wraz z ustawowymi odsetkami tytułem wynagrodzenia za pracę oraz tytułem wynagrodzenia za czas choroby, obowiązku tego nie wykonał, to jest przestępstwa z art. 218 § 3 k.k., za które wymierzono oskarżonemu karę 100 stawek dziennych grzywny, ustalając wysokość jednej stawki dziennej na kwotę 20 złotych.

Od tego wyroku apelację wnieśli: obrońca oskarżonego oraz pełnomocnik oskarżyciela posiłkowego.

Obrońca C. K., podnosząc zarzuty obrazy przepisów prawa procesowego, która miała wpływ na treść orzeczenia (art. 4 k.p.k., art. 7 k.p.k., art. 410 k.p.k.) oraz błędu w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia, mających wpływ na jego treść, wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez uniewinnienie oskarżonego od zarzucanego mu czynu, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania.

Pełnomocnik oskarżyciela posiłkowego, podnosząc zarzut rażącej niewspółmierności orzeczonej kary poprzez wymierzenie jej w zbyt niskim wymiarze, wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku w części poprzez wymierzenie oskarżonemu kary roku pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania na okres próby jednego roku lub w innym wymiarze oraz nałożenie na oskarżonego, na podstawie art. 72 § 1 pkt 8 k.k. obowiązku innego stosownego postępowania w okresie próby, które może zapobiec popełnieniu ponownie przestępstwa – w postaci nakazania wywiązania się z nałożonego przez sąd cywilny obowiązku zapłaty zaległego wynagrodzenia jaki został orzeczony w wyroku Sądu Rejonowego dla Łodzi-Śródmieścia w Łodzi w sprawie o sygnaturze akt X P 117/19.

Sąd Okręgowy w Łodzi wyrokiem z dnia 17 stycznia 2024 r., sygn. akt V Ka 1794/22, uchylił zaskarżony wyrok i sprawę przekazał Sądowi Rejonowemu w Zgierzu do ponownego rozpoznania.

Skargę na wyrok Sądu drugiej instancji wniósł prokurator, który sformułował zarzut rażącego naruszenia prawa procesowego – art. 437 § 2 k.p.k., polegającego na uchyleniu wyroku Sądu Rejonowego w Zgierzu z dnia 29 września 2022 roku, sygn. akt II K 521/21, skazującego C. K. za popełnienie przestępstwa wyczerpującego dyspozycję art. 218 § 1a k.k. i art. 218 § 3 k.k. oraz przekazaniu sprawy Sądowi Rejonowemu w Zgierzu do ponownego rozpoznania w oparciu o nieuprawnione przyjęcie założenia, że w sprawie konieczne jest przeprowadzenie na nowo przewodu sądowego w całości, podczas gdy postępowanie to ma w istocie dotyczyć uzupełnienia materiału dowodowego poprzez przesłuchanie w charakterze świadka I. C. – pracownika kadr Spółki z o.o. „M., komornika prowadzącego egzekucję M. M. oraz załączenie dodatkowych akt prowadzonych egzekucji komorniczych, co możliwe było na etapie postępowania odwoławczego przed Sądem drugiej instancji i nie uzasadniało uchylenia wyroku Sądu Rejonowego w Zgierzu.

Wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi odwoławczemu do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy rozważył, co następuje.

Skarga zasługuje na uwzględnienie, albowiem zasadnie wskazano w niej na obrazę art. 437 § 2 k.p.k. przez Sąd Okręgowy w Łodzi.

Podstawą wydania orzeczenia kasatoryjnego przez Sąd odwoławczy było uznanie, że w sprawie zachodzi potrzeba przeprowadzenia przewodu sądowego na nowo w całości (pkt 5.3.1.2.1., s. 12 uzasadnienia wyroku Sądu *ad quem*). Jak wskazuje się w orzecznictwie: „konieczność przeprowadzenia na nowo przewodu w całości, o której mowa w art. 437 § 2 zdanie drugie *in fine* k.p.k., jako powód uchylenia przez sąd odwoławczy zaskarżonego wyroku i przekazania sprawy sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania, zachodzi wówczas, gdy orzekający sąd pierwszej instancji naruszył przepisy prawa procesowego, co skutkowało, w realiach sprawy, nierzetelnością prowadzonego postępowania sądowego, uzasadniającą potrzebę powtórzenia (przeprowadzenia na nowo) wszystkich czynności procesowych składających się na przewód sądowy w sądzie pierwszej instancji” (*uchwała Sądu Najwyższego z dnia 22 maja 2019 r., I KZP 3/19, OSNKW 2019/6/31, LEX nr 2664394*; zob. też: *wyrok Sądu Najwyższego z dnia 9 lutego 2021 r., V KS 2/21, LEX nr 3156170*). „W razie stwierdzenia konkretnych treściowych braków części dowodów osobowych i nieosobowych, Sąd II instancji był zarówno uprawniony, jak i zobowiązany do tego, by czynności dowodowe autonomicznie przeprowadzić, skoro aktualnie obowiązujące regulacje postępowania odwoławczego, w tym wynikające z art. 452 k.p.k., wskazują na znaczne możliwości orzekania reformatoryjnego sądu odwoławczego, także w oparciu o dowody przeprowadzone wyłącznie w tej fazie postępowania. Zmiana wyroku sądu I instancji, także zresztą utrzymanie go w mocy, wykluczona jest jedynie wówczas, gdyby w postępowaniu odwoławczym należało przeprowadzić przewód sądowy w całości, a więc przeprowadzić wszystkie dowody na nowo” (*wyrok Sądu Najwyższego z dnia 13 kwietnia 2022 r., I KS 3/22, LEX nr 3392041*; zob. też np. *wyrok Sądu Najwyższego z dnia 12 maja 2022 r., I KS 15/22, LEX nr 3409763*).

Przenosząc powyższe rozważania na grunt realiów procesowych niniejszej sprawy należy stwierdzić, że w sprawie nie zachodziła potrzeba przeprowadzenia na nowo przewodu sądowego w całości, co wynika z samej treści uzasadnienia wyroku Sądu odwoławczego, w którym wskazano, że „Sąd *meriti* nie przesłuchał w charakterze świadka I. C., która zajmowała się sprawami kadrowymi spółki M. oraz M. M. – komornika sądowego prowadzącego egzekucję z majątku spółki, nie załączył całości dokumentacji komorniczej (...), a w konsekwencji nie ustalił kondycji

finansowej spółki oraz kto wykonywał czynności w sprawach z zakresu prawa pracy, co pozwoliłoby rozstrzygnąć o odpowiedzialności karnej oskarżonego z art. 218 § 3 k.k.” (s. 7 uzasadnienia wyroku Sądu *ad quem*). Nie można podzielić stanowiska Sądu odwoławczego, że braków tych nie można usunąć w toku kontroli instancyjnej (s. 8 uzasadnienia), skoro sprowadzały się one jedynie do przeprowadzenia dowodu z dokumentów oraz przesłuchania dwojga świadków. Trzeba w tym miejscu zauważyć, że Sąd odwoławczy wezwał na rozprawę w dniu 17 stycznia 2024 r. świadka I. C., a następnie z niewynikających z akt sprawy przyczyn zrezygnował w przeprowadzenia tego dowodu (k. 389, 392 i k. 391), co budzi wątpliwości w świetle obowiązującego modelu postępowania apelacyjnego i powinności sądu drugiej instancji. Jak bowiem wskazuje się w judykaturze: „sąd odwoławczy sam przeprowadza dowody, a nie - w celu ich przeprowadzenia - uchyla zaskarżony wyrok i przekazuje sprawę sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania. Prowadzenie własnego postępowania dowodowego przez sąd odwoławczy stanowi regułę, zwłaszcza w świetle art. 452 § 2 k.p.k. Jedynie wyjątkowo, kiedy bez ponowienia wszystkich dowodów nie jest możliwe wydanie trafnego rozstrzygnięcia, sąd odwoławczy może wyrok sądu I instancji uchylić i przekazać sprawę do ponownego rozpoznania” (*wyrok Sądu Najwyższego z dnia 5 marca 2024 r., I KS 39/23, LEX nr 3692577*).

Ponadto, niezrozumiała jest konkluzja rozważań tego Sądu, w której – uznając, że zachodzi konieczność przeprowadzenia na nowo przewodu w całości – stwierdził, iż „orzekający sąd pierwszej instancji naruszył przepisy prawa procesowego, co skutkowało w realiach sprawy, nierzetelnością prowadzonego postępowania sądowego, uzasadniającą potrzebę powtórzenia (przeprowadzenia na nowo) czynności procesowych składających się na przewód sądowy w sądzie pierwszej instancji” (s. 11 uzasadnienia). Sąd drugiej instancji nie wskazał w tym miejscu, jakie konkretnie przepisy procedury karnej naruszył Sąd *a quo*, przeprowadzając dowody, a samo stanowisko należy uznać za wadliwe w świetle dostrzeżonych przez ten Sąd braków postępowania dowodowego, które z powodzeniem można było uzupełnić na rozprawie odwoławczej.

W rozpoznawanej sprawie doszło zatem do naruszenia przez Sąd odwoławczy art. 437 § 2 k.p.k., co implikowało konieczność uchylenia zaskarżonego

wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu w Łodzi do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym, w którym Sąd ten – ponownie rozpoznając wniesione apelacje stron – będzie miał na uwadze potencjalną potrzebę przeprowadzenia czynności dowodowych.

Z tych względów Sąd Najwyższy orzekł jak w wyroku.

Kazimierz Klugiewicz Eugeniusz Wildowicz Andrzej Tomczyk

[J.J.]

(r.g.)